

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	24 februari 2026	n.v.t.

Onderwerp

Startbesluit klimaatadaptieve aanscherpingen herziening Omgevingsprogramma 2026 & Voortgang routekaart 2050

Advies

1. Vast te stellen het startbesluit: Klimaatadaptieve aanscherpingen herziening Omgevingsprogramma 2026;
2. Vast te stellen de GS brief aan PS – Startbesluit klimaatadaptieve aanscherpingen herziening Omgevingsprogramma 2026 & Voortgang routekaart 2050;
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

1. Startbesluit: Klimaatadaptieve aanscherpingen herziening Omgevingsprogramma 2026
2. GS brief aan PS – Startbesluit klimaatadaptieve aanscherpingen herziening Omgevingsprogramma 2026 & Voortgang routekaart 'Zuid-Holland klimaatadaptief in 2050'
3. Geactualiseerde tijdlijn Klimaatadaptatie

1 Toelichting voor het College

Dit GS voorstel gaat over een aanpassing ten behoeve van klimaatadaptatie in het provinciaal beleid. Specifiek gaat het om het vaststellen van een startbesluit, met daarin provinciale thema's die klimaatadaptief kunnen worden aangescherpt in het Omgevingsprogramma.

Dit naar aanleiding van motie 1522 "*Voor een klimaatadaptief Zuid-Holland*". Hierbij is Provinciale Staten een routekaart toegezegd. Deze routekaart moet inzichtelijk maken welke inzet de provincie de komende jaren pleegt om de doelstelling te bereiken om in 2050 klimaatbestendig te zijn. De routekaart moet de huidige strategie '*Weerkrachtig Zuid-Holland*' (PZH-2018-670832850) gaan vervangen.

In eerdere communicatie naar PS over de routekaart, van 16 juli 2025 (PZH-2025-876315524), staat beschreven dat de Routekaart 2050 in 2026 zou worden opgeleverd, en dat deze de huidige klimaatadaptatiestrategie '*Weerkrachtig Zuid-Holland*' zou vervangen. Uit vooronderzoek en voortschrijdend inzicht blijkt echter dat het jaar 2026 hiervoor te vroeg is. Dat heeft te maken met verschillende vormen van (richtinggevend) klimaatadaptatiebeleid van derden, welke later in het jaar 2026 pas beschikbaar komen. Zo volgt er dit jaar een herijking van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie en de deltadeelbeslissing Wateroverlast (beide onderdeel van het Deltaprogramma). Daarnaast verwachten we dit jaar de publicatie van het Europees kader voor klimaatbestendigheid en risicobeheer (ECAP), als ook de publicatie van de nieuwe Nationale Adaptatie Strategie (NAS) van de Rijksoverheid. Al deze beleidsinput is nodig om de provinciale klimaatadaptatiestrategie significant en beleidsrijk te actualiseren. We willen deze documenten benutten om de provinciale strategie aan te laten sluiten op wat onze medeoverheden doen en mogelijk van de provincies (gaan) verwachten. Daarom bereiden we ons in 2026 en 2027 voor op een geactualiseerde strategie. Vervolgens benutten we de eerstvolgende brede herzieningsronde van het provinciale Omgevingsbeleid (visie, programma en verordening) om de strategie ook daadwerkelijk te verankeren in het Omgevingsbeleid. De eerstvolgende brede herziening is op de lange termijnagenda Omgevingsbeleid (LTA) opgenomen onder de titel *Herziening Omgevingsbeleid 2028*. Dit proces gaat in 2027 van start, in de volgende coalitieperiode. Bij de vaststelling van deze herziening wordt de Routekaart 2050 verankerd in het Omgevingsbeleid, en vervangt daarmee de huidige strategie '*Weerkrachtig Zuid-Holland*'.

Omdat de complete klimaatadaptatiestrategie in 2026 niet kan worden herzien (zoals hierboven en in de GS brief aan PS toegelicht), is het voorstel om een aanpassing aan te brengen daar waar dat wél kan: in het Omgevingsprogramma. Dit voorstel sluit inhoudelijk aan op de reeds voorgestelde Water en Bodem Sturend toevoegingen in het Omgevingsbeleid, welke een plek hebben gekregen in de brede Herziening'25. De voorgestelde Water en Bodem Sturend toevoegingen raken de opgave Klimaatadaptatie in positieve zin: Water en Bodem Sturend is de basis van klimaatadaptief ruimtelijk handelen. In 2026 willen we daaropvolgend kijken naar de provinciale maatregelen op de zogeheten 'occupatielaag' (zie ook GS brief aan PS).

Eind 2025 is hierop een eerste verkenning uitgevoerd. Het overzicht zoals bijgevoegd in bijlage 1, is het resultaat van deze verkenning en beschouwen we als de start om het verdere proces van het herzien van het Omgevingsprogramma te doorlopen. Met alle genoemde opgaven en thema's is besproken waar klimaatadaptieve aanscherpingen kunnen plaatsvinden, en hoe die aanscherping er

uit kan zien. Als aanscherping niet aan de orde is, is besproken waarom dat is: sommige opgaven zijn al in hoge mate klimaatadaptief, hebben al een klimaatadaptieve slag gemaakt in de Herziening'25 of vinden een aanscherping op dit moment niet tijdig omdat ze een ander proces doorlopen. Dit is per opgave toegelicht. De inhoudelijke tekstvoorstellen volgen later, conform het proces en de planning van de Programmaherziening'26 (zie ook kopje 'Proces').

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 7 - Gezond en veilig Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Conform de huidige strategie '*Weerkrachtig Zuid-Holland*' worden provinciale klimaatadaptieve maatregelen bekostigd uit regulier vastgestelde budgetten en bestaande of geplande programma's in de begroting. Er is momenteel geen extra budget beschikbaar voor (het uitvoeren van) klimaatadaptieve maatregelen. Dat betekent dat er bij het vaststellen van het startbesluit geen financiële gevolgen zijn: alle voorgestelde tekstuele aanscherpingen in het Omgevingsprogramma moeten binnen bestaand budget worden opgepakt. In veel gevallen betreft een aanscherping dan ook werk-met-werk maken, of het beter zichtbaar maken van wat er al kan en gebeurt op het gebied van klimaatadaptatie in elke opgave. Een aanscherping kan niet leiden tot een extra aanvullende financiële claim.

Juridisch kader

De herziening van het Omgevingsprogramma is een beslissingsbevoegdheid van GS. Het Omgevingsprogramma is zelfbindend voor de provincie, niet bindend voor derden.

2 Voorafgaande besluitvorming

Conform de huidige klimaatadaptatiestrategie '*Weerkrachtig Zuid-Holland*' wordt sinds 2018 gewerkt aan het klimaatadaptief maken van Zuid-Holland. Dit volgt uit de afspraak tussen alle overheden, vastgelegd in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, dat Nederland in 2050 klimaatadaptief en waterrobuust is ingericht. Dit is tevens vastgelegd in het huidige coalitieakkoord 2023-2027: "*Wij werken toe naar een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting en watermanagement van onze leefomgeving. We zetten ons in voor extra groen, water en klimaatadaptatie en voor het stedelijk gebied en de beleefbaarheid van het landschap. We sluiten aan bij de Europese en nationale ontwikkelingen op het terrein van klimaatadaptatie en actualiseren in de komende collegeperiode het Provinciale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie*".

Daarnaast heeft PS op 6 maart 2024 het Ruimtelijk Voorstel "*Koers Toekomstbestendig Zuid-Holland*" vastgesteld. Hierin is de ambitie vastgelegd om "*voor het bepalen van ruimtelijke reserveringen klimaatscenario's 2100 of het niveau van de Limburgbui te hanteren bij het bepalen van ruimtelijke reserveringen en voor het bepalen van maatregelen voor waterberging, en versterkingen van waterkeringen en het regionale watersysteem*".

De Provinciale Uitvoeringagenda Klimaatadaptatie is reeds geactualiseerd naar een versie voor de jaren 2025 t/m 2027 en bevat verschillende type acties en inzet op het gebied van klimaatadaptatie. De uitvoeringsagenda is vastgesteld door GS, en toegezonden aan PS op 23 januari 2025. Dit voorstel sluit daarop aan.

3 Proces

Via dit voorstel vragen we instemming op het bijgevoegd startbesluit. Alle GS leden zijn hier vooraf bij betrokken via één van de PO's op 26 januari 2026. Ten aanzien van de portefeuille Bereikbaarheid is het voorstel afgestemd met destijds gedeputeerde Zevenbergen en domeindirecteur Bereikbaarheid in het PO Bereikbaarheid van 19 januari 2026.

Bij positief besluit gaan de provinciale opgaven/thema's uit categorie 1 van het startbesluit deelnemen aan de herziening van het Omgevingsprogramma, ten behoeve van klimaatadaptatie (zie bijlage 1). Het herzieningsproces gaat later dit jaar van start en kent een te verwachten doorlooptijd tot begin 2027. Het proces wordt getrokken door team Omgevingsbeleid. Team Klimaatadaptatie ondersteunt de verschillende opgaveteams bij het verder uitwerken van de klimaatadaptatieve aanscherpingen. Waar nodig worden externe partijen en stakeholders betrokken door opgaveteams zelf. Verder kunnen derden op alle beleidsvoornemens in de Programmaherziening'26 reageren tijdens de internetconsultatie. PS wordt via de bijgevoegde GS brief geïnformeerd over de stand van zaken. De brief gaat zowel over het genomen startbesluit, als over een brede update van de voortgang rondom klimaatadaptatie en de door PS gevraagde routekaart.

4 Participatie en rolneming

Er is momenteel nog geen sprake van externe participatie. Externe partijen en stakeholders worden op aangeven van de verschillende beleidsteams betrokken bij het nader uitwerken van de klimaatadaptatieve aanscherpingen in het Omgevingsprogramma, later in het proces. Verder kunnen derden op alle beleidsvoornemens in de Programmaherziening'26 reageren tijdens de internetconsultatie.

Wat betreft provinciale rolneming: Klimaatadaptatie is een 'doorsnijdende concern opgave'. Dit wil zeggen dat in de hele provinciale organisatie vanuit diverse vakinhoudelijke opdrachten en domeinen wordt gewerkt aan een klimaatadaptief Zuid-Holland. Uitdaging daarbij is dat er geen extra structureel klimaatadaptief (investerings)budget beschikbaar is. De Programmaherziening'26 helpt het gedeeld eigenaarschap voor klimaatadaptatie opnieuw onder de aandacht te brengen.

5 Communicatiestrategie

PS worden geïnformeerd via GS brief, zie bijgevoegd. Zie verder de publiekssamenvatting.